

Professional Ta'limda Kompetensiya Darajalarini Baholashda Innovatsion Yondashuv

*Karimjanova Rayhona Foziljon qizi*¹

Annotatsiya: Ushbu maqolada professional ta'limda kompetensiya darajalarini baholashda innovatsion yondashuvga bag'ishlangan. Maqolada mamlakatimizda texnologik ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalarni qo'llashning o'rni va ahamiyati yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Professional ta'lim, kompetensiya, innovatsion yondashuv, divergent fikrlash, ta'lim-tarbiya.

Kirish.

Hozirda mamlakatimizda professional ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalarni qo'llash, zamonaviy o'quv-uslubiy majmualarni ishlab chiqish, kompetensiyalarni shakllantirish va kompetensiya darajalarini baholash metodlarini ishlab chiqish va takomillashtirishni taqazo etmoqda.

O'qitish jarayonining vazifasi ta'lim, tarbiya va rivojlanish birligini ta'minlashni nazarda tutadi. Biroq texnologik ta'lim yo'nalishlari bo'yicha pedagog kadrlar tayyorlashda ta'lim oluvchilarning qobiliyati, ong va ko'nikmalarini o'stirish, ilmiy-amaliy bilimlarini chuqurlashtirish muammosi bundan ham muhimroq [1].

Texnologik ta'lim jarayonida innovatsion ta'lim texnologiyalari va faol usullardan foydalanish, innovatsion yondashuvlarni qo'llash, yangi ishlab chiqarilayotgan texnik vositalarni tatbiq qilish, ko'proq talabalarni mustaqil ishlashga undash, ilg'or tajribalardan saboq berishning turli yo'llaridan keng foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Metadologiya.

Innovatsion ta'lim – bu bo'lajak mutaxassislarni mehnat bozori talablari asosida kasbiy faoliyatga tayyorlovchi jarayon bo'lib, u avval olgan bilimlar asosida ta'limni takomillashtirish vasamarali yangicha yondashuv qilishdan iborat. Unda ta'lim-tarbiyada yangicha sifat ko'rsatkichiga erishib, yuqori samaradorlikni qo'lga kiritish amalga oshiriladi va ijodkorlikka yo'naltiriladi hamda ta'lim texnologiyalarini yangicha sifat bosqichiga ko'tarish, shuningdek, ta'lim-tarbiyada zamonaviy yondashuvlarni tashkil qilib borishni ta'minlaydi. Innovatsion ta'limda zamon bilan hamnafas ta'lim texnologiyalarini yaratish bilan shug'ullanishga doim imkoniyat yaratilib boriladi. Ta'lim oluvchilarning kompetentlik darajalarini baholash metodlari hamma vaqt bahs munozarali mavzu bo'lib kelganligi bois innovatsion yondashuvni talab etadi. Chunki u turli adabiyotlarda turlicha yoritilgan. Biroq mavjud qarashlarni umumlashtirib aytish mumkinki, ta'lim oluvchilarning kasbiy kompetentlik darajalari ta'lim sifatini belgilabgina qolmay balki bitiruvchilarning mehnat bozorida o'z o'rnini topishiga imkon yaratadi. Kasbiy kompetentlik mezonlari o'qitiladigan har bir fanning maqsad va vazifalaridan, egallanishi lozim bo'lgan maxsuskompetensiyalar mazmunidan kelib chiqib aniqlanadi. Ta'lim oluvchilarning kompetentlik darajalarini baholash metodlaridan eng samaralisi muammoli va ijodiy topshiriqlar metodidir. Bu metodlar eng samarali bo'lib, asosan talaba mustaqil va ijodiy ishlash qobiliyatini rivojlantirishga va baholashga yo'naltirilgan. Zero kompetensiya mustaqil va ijodiy faoliyatnatijasidir [2].

¹ Professional ta'lim (texnologik mashinalar va jihozlar)ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabasi.

Mustaqil fikr yuritish har bir shaxs hayotida muhim ahamiyat kasb etadi. Shuning uchun, auditoriyada dars berishning barcha shakllari: nazariy, amaliy, laboratoriya darslari, amaliyotlar, darsdan tashqari ishlar, ilmiy tadqiqot ishlarida talabalarning mustaqil fikr yuritish ko'nikmalari tarkib topadi va u o'qituvchi yoki ilmiy rahbar tomonidan rivojlantirib borilishi muhim ahamiyatga egadir.

Mustaqil faoliyat yuritishda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish jarayoni har doim tushunilgan, anglab etilgan xususiyatda bo'ladi. Mustaqil ishlash mahoratini egallash uchun ta'lim oluvchi faqat o'z faoliyati maqsadini tushunib etishigina emas, balki ta'lim olish metod va usullarini o'zlashtirishi hamda bilimlarni amaliy qo'llash ko'nikmalarini egallashlari kerak bo'ladi. Mahoratlar shakllanishida talabani ma'lum sharoitlarda qanday qilib harakat qilish kerakligi haqidagi bilimlarni egallashi alohida ahamiyatga ega bo'ladi. Bunday bilimlar amaliy hamda aqliy ishlarni bajarishning samarali usul va uslublarini egallashi uchun zarur bo'ladi.

Ijodiy fikrlash-imkoniyatlar turli-tumanligiga tayanuvchi, muammo va masalalar umuman yangi echimiga olib keluvchi idrok etish strategiyasini taqdim etadi. Uning psixologik mexanizmini divergent fikrlash bilan bog'laydilar. Sub'ektiv yangi mahorat yaratish, shuningdek, uni yaratish bo'yicha idrok etish faoliyatining o'zida yangilik yaratish bilan ifodalanadi. O'z belgisi bilanreproduktiv fikrlashdan farqlanadi.

Talabalarning kompetensiya darajalarini baholashda mustaqil va ijodiy topshiriqlarini ishlab chiqishda quyidagi qoidalarga rioya etilishi tavsiya etiladi:

- topshiriqlar haqiqiy vaziyatlar bilan bog'liq muammolarga qaratilishi kerak;
- o'quv topshirig'idagi muammoni hal etishda talabalar aqliy faoliyatini turli usullar yordamida rivojlantirishni ko'zda tutadi;
- topshiriqlar mazmunida aks ettirilgan hodisalar va jarayonlar o'rtasidagi muhim bog'liqlik ko'rsatilishi kerak;
- topshiriqlar echimini aniqlash va talabalar ongida hodisalar yoki jarayonlar o'rtasida bog'liqlikni mustahkamlash imkoniyatlarini nazarda tutilishi lozim;
- topshiriqlarni bajarish jarayonida talaba oddiy tushunchalardan, u hali o'zlashtirilmagan yanada murakkabroq tushunchani keltirib chiqarish imkonini berishi lozim; topshiriqni bajarish jarayonida oddiy tushunchalar talabaga ma'lum bo'lmagan tushunchalar bilan o'zaro tahlil qilinadi;
- topshiriqni bajarishda talaba tushunchalarning shakli va mazmunini o'zgartirmasdan hamda o'zgartirib, ularni qayta ishlab chiqadi;
- ijodiy fikrlash asosida yangi bilimlar shakllanadi [3]

Xulosa

Professional ta'lim tizimida kompetensiya darajalarini baholash jarayoni zamonaviy talablar asosida takomillashib bormoqda. An'anaviy yondashuvlardan farqli o'laroq, innovatsion baholash uslublari — raqamli texnologiyalar, interaktiv platformalar, modullashtirilgan test tizimlari hamda amaliy ko'nikmalarni real sharoitda baholovchi vositalarning joriy etilishi o'quvchilarning kasbiy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Innovatsion yondashuvlar orqali faqatgina bilim darajasi emas, balki mustaqil fikrlash, muammoni hal qilish, jamoaviy ishlash va amaliy ko'nikmalarni qo'llay olish kabi asosiy kompetensiyalarni aniqlash imkoniyati yaratilmoqda. Bu esa professional ta'lim muassasalarida sifatli mutaxassis tayyorlashga xizmat qilmoqda. Shuningdek, zamonaviy baholash metodikalarining joriy etilishi ta'lim oluvchilarning faolligini oshiradi, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida samarali muloqotni shakllantiradi va o'quv dasturlarining mehnat bozoriga muvofiqligini ta'minlaydi. Yuqoridagilardan kelib chiqib, xulosa qilish mumkinki, kompetensiyaga yo'naltirilgan innovatsion baholash tizimining joriy etilishi professional ta'lim samaradorligini oshirish, kasbiy malaka va raqobatbardoshlikni ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdugaffor Khurmamatov, Abdurahim Matkarimov, Alisher Auesbaev, Usnatdin Utegenov Results Of Experiments On Studying The Composition And Purification Of Technical Water Of Oil And Gas Processing Plant // Processes of Petrochemistry and Oil Refining 2023.- №4
2. Зимняя И.А Ключевые компотентности– новая парадигма результатов образование сегодня. – 2003.- №5
3. А.Маткаримов Применение технологии проблемного обучения в преподавании основ безопасности жизнедеятельности. Проблемы науки 2017.- №7 (20)
4. Ткаченко Е.В. Современные проблемы технологикного образования в условиях рыночной экономики // Образования и нуки. Изв. Урал.Отд.РАО.- 2004.- №1
5. А.Маткаримов Измерение и контроль вибраций при производственном процессе. Достижения науки и образования 2017.- №5 (18)
6. Zeer E.F. Компетентностый подход к образованию // Pedagogika.- 2005.-№3
7. А.В.Nabiyev., Maktab o'quvchilari va talabalarni madaniyatini shakllantirish "Ekonomika i sotсиум" №12(115) 2023

